

نام و نام خانوادگی :

زمان آزمون :

پایه تحصیلی :

نام درس :

نام دبیر :

نام آموزشگاه :

عنوان آزمون : تست فنون دهم انسانی درس تاریخ برگزاری ۱۴۰۴/۰۹/۲۱

۱۱

۱ حرف «روی» را در هر بیت تعیین کنید.

الف) بمردم در این موج دریای خون
ب) ملک در سخن گفتنش خیره ماند
کز او کس نبرده است کشتی برون
سر دست فرماندهی برفشاند

۲ به ترتیب، چند بیت از ابیات زیر، «ذوقافیتین» و چند بیت «دارای ردیف» است؟
الف) مقام دل گشایش جمع جمع است / جمال جانفزایش شمع جمع است
ب) دی بنواخت یار من بنده غم رسیده را / داد ز خویش چاشنی جان ستم‌چشیده را
ج) ای حسن تو آراسته ایوان کرم / وی جود تو مزین شده دیوان نعم
د) غنچه حایش دل و جان را بهشت / دید در آن آدم و آن را بهشت (ح = حرف ح)

۱ سه - دو ۲ دو - سه ۳ یک - چهار ۴ چهار - یک

۳ قاعده‌ی قافیه‌ی کدام بیت، با دیگر ابیات متفاوت است؟

۱ بیا که قصر امل سخت سست‌بنیاد است / بیار باده که بنیاد عمر بر باد است
۲ شب‌ها به بزم مدعی ای بی‌مروت جا مکن / آرام جان او مشو، آزار جان ما مکن
۳ گفتا برون شدی به تماشای ماه نو / از ماه ابروان منت شرم باد رو
۴ رونق عهد شباب است دگر بستان را / می‌رسد مژده‌ی گل بلبل خوش الحان را

۴ قافیه در کدام بیت، طبق قاعده «۲» و دارای حروف الحاقی است؟

۱ سر سفله را گرد بالش منه / سر مردم‌آزار بر سنگ به
۲ بران از دو سرچشمه‌ی دیده جوی / ور آلایشی دارای از خود بشوی
۳ میسر نبودش کز او عالمی / ستانند و مهلت دهندش دمی
۴ شنید این سخن پیر روشن‌روان / بر او بر بشورید و گفت ای جوان

۵ کدامیک از گزینه‌های زیر «ذوقافیتین» نیست؟

۱ خداوندا در توفیق بگشای / نظامی را ره تحقیق بنمای
۲ نور باقی پهلوی دنیای دون / شیر صافی پهلوی جویهای خون
۳ ز ابر گریان شاخ سبز و تر شود / ز آنک شمع از گریه روشن‌تر شود
۴ دلی ده کو یقینت را بشاید / زبانی کافرینت را سراید

۶ قافیه کدام بیت نادرست است؟

- ۱ ای پیک پی‌خجسته که داری نشان دوست / با ما مگو بجز سخن دل‌نشان دوست
- ۲ آن‌کس که ازو صبر محال است و سکونم / بگذشت، ده انگشت فرو برده به خونم
- ۳ چون من به نفس خویشتن این کار می‌کنم / بر فعل دیگران به چه انکار می‌کنم
- ۴ کنی ناخوش به ما بر زندگانی / اگر از ما دمی دوری گزینی

۷ قافیه‌ی کدام بیت نادرست است؟

- ۱ خود را به مقام شیر می‌دانستم / چون خصم آمد بی‌روبهی مانستم
- ۲ مجنون اگر احتمال لیلی نکند / شاید که به صدق عشق دعوی نکند
- ۳ خلقان همه بر درگهت ای خالق پاک / هستند پی قطره‌ی آبی غم‌ناک
- ۴ گر قرب خدا می‌طلبی دل‌جو باش / واندر پس و پیش خلق نیکوگو باش

۸ «قاعده‌ی قافیه» در کدام گزینه متفاوت است؟

- ۱ به بوی آن‌که شبی در حرم بیاسایند / هزار بادیه سهل است اگر بپیمایند
- ۲ کاش کان دلبر عیار که من کشته‌ی اویم / بار دیگر بگذشتی که کند زنده به بویم
- ۳ وه که گر من باز بینم روی یار خویش را / تا قیامت شکر گویم کردگار خویش را
- ۴ لا‌بالا چه کند دفتر دانایی را؟ / طاقت وعظ نباشد سر سودایی را

۹ قافیه‌ی کدام بیت نادرست است؟

- ۱ ای شبت غالیه‌آسا و مهت غالیه‌پوش / خطّ ریحان تو پیرایه‌ی یاقوت خموش
- ۲ دامن خرگه برافکن ای بت کشمیر / سرو قباپوش و آفتاب جهانگیر
- ۳ مرغ بی‌اندازه چون شد در قفس / گفت حق بر جان فسون خواند و قصص
- ۴ مسیح وقتی از این خسته، دم دریغ مدار / ز پا درآدمم از من قدم دریغ مدار

۱۰ قافیه‌ی کدام بیت، براساس «قاعده‌ی ۲» ساخته شده است؟

- ۱ او چو نور است و خرد، جبریل اوست / وان ولیّ کم از او قنديل اوست
- ۲ وان که زین قنديل کم مشکات ماست / نور را در مرتبه ترتیب‌هاست
- ۳ از حسد می‌خواست تا بالا بود / خود چه بالا بلکه خون‌پالا بود
- ۴ من ندیدم در جهان جست‌وجو / هیچ اهلیت به از خوی نکو

۱۱ در کدام بیت قافیه درونی براساس قاعده‌ی ۱ و تبصره قافیه سروده شده است؟

- ۱ تا عشق و رندی است کیشم یکسان بود نوش و نیشم / من دشمن جان خویشم گر او بود دشمن من
- ۲ تا در دلم جا گرفتی در سینه مأوا گرفتی / بوی گل و سوسن آید از چاک پیرامن من
- ۳ من کیستم بینوایی با درد غم آشنایی / هر لحظه گردد بلایی چون سایه پیرهن من
- ۴ بنشین چو گل در کنارم تا بشکفد گل ز خارم / ای روی تو لاله‌زارم وی موی تو سوسن من

۱۲) قافیه‌ی همهی گزینه‌ها با الگوی «مصوّت + صامت + حرف الحاقی» مطابقت دارد، به‌جز

- ۱) چند خورشید کرم افروخته/ تا که ابر و بحر، جود آموخته
- ۲) ذّره تا خورشید امکان جمله حیرت زاده‌اند/ جز به دیدار تو چشم هیچ‌کس نگشاده‌اند
- ۳) از کوه درآمدی چو سیلی/ رفتی سوی روضه‌گاه لیلی
- ۴) کز پس این پیشوا برخاستند/ بر مقامش نایی می‌خواستند

۱۳) کدام بیت «ذوقافیتین» است؟

- ۱) خردمند مردی در اقصای شام / گرفت از جهان کنج غاری مقام
- ۲) از بهر خدا بنگر در روی چو زر جانا / هر جا که روی ما را با خویش ببر جانا
- ۳) گر بود نیکو ابد یارت شود / و بود بد در لحد مارت شود
- ۴) به‌جز از سایه‌ی سروش، مبادم هیچ سرسبزی / به‌جز بر خاتم لعلش، مبادم هیچ فیروزی

۱۴) «قاعدهی قافیه» در کدام گزینه متفاوت است؟

- ۱) ایزد که جهان به قبضه‌ی قدرت اوست / داده‌ست تو را دو چیز کان هر دو نکوست
- ۲) آن را که فنا شیوه و فقر آیین است / نه کشف یقین نه معرفت نه دین است
- ۳) آه، تا کی ز سفر باز نیایی، باز آ / اشتیاق تو مرا سوخت کجایی، باز آ
- ۴) ساقیا سایه‌ی ابر است و بهار و لب جوی / من نگویم چه کن ار اهل دلی خود تو بگوی

۱۵) کدام بیت ذوقافیتین نیست؟

- ۱) حوریانش طرفه رُفت و رو کنند/ عطرش از گیسوی عنبر بو زنند
- ۲) شاعر طوس آب بسته کشته را/ هم غزالی پنبه کرده رشته را
- ۳) جوانی سر از رای مادر بتافت/ دل دردمندش به آذر بتافت
- ۴) تا رهی از حبس این فانی جهان/ در جهان جان بمانی جاودان

۱۶) قاعدهی قافیه در کدام بیت متفاوت است؟

۱) تو بدان نور نجس غّره مباش	چون نه‌ای خورشید جز ذّره مباش
۲) گر رجا وخوف نه در پی بدی	پس شما را کار با من کی بدی
۳) هر که او گستاخ این درگه شود	عذر خواهد باز چون آگه شود
۴) هر که در خلوت سرای او شود	ذّره ذّره آشنای او شود

با توجه به بیت به سؤالات زیر پاسخ دهید.
«یک رنگی و بوی تازه از عشق بگیر
پرسوزترین گدازه از عشق بگیر»

۱۷) واژه‌های قافیه کدام‌اند؟

۱۸) حروف اصلی قافیه را مشخص کنید.

۱۹ حروف الحاقی را در بیت بنویسید.

۲۰ قافیه طبق قاعده‌ی است.

۲۱ قافیه در ابیات کدام گزینه طبق قاعده‌ی (۲) نیست؟

الف) برفت و طبع خوش باشم حزین کرد	۱ الف، ث
ب) ای که با سلسله‌ی زلف دراز آمده‌ای	۲ ب، ج
پ) که این نافه ز چین جیب حورست	۳ پ، ز
ت) فرحبخشی درین ترکیب پیدااست	۴ ت، د
ث) ای بی‌خبر بکوش که صاحب‌خبر شوی	
ج) ای دل‌گر از آن چاه زنخدان به در آیی	
د) ساقیا سایه‌ی ابرست و بهار و لب جو	
ز) ز گریه مردم چشمم نشسته در خون است	

۲۲ قافیه در تمام ابیات به استثنای بیت تابع قاعده‌ی ۲ می‌باشد.

۱ آدما معنی دلبندم بجوی	ترک قشر و صورت گندم بگوی
۲ این سخن پایان ندارد ای گروه	هین نگه دارید زان قلعه وجوه
۳ من در این ره عمر خود کردم گرو	هر چه بادا باد ای خواجه برو
۴ هر کجاتان دل کشد عازم شوید	فی امان الله دست افشان روید

۲۳ چرا قافیه‌ی بیت زیر نادریست است؟

شب سیاه بدان زلفکان تو مآند
سپید روز به پاکی زخان تو مآند

۱ الف) ن (ب) د

۲ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. ابیات ذوقافیتین: الف) کلمات قافیه: «دل گشایش و جان فزایش» و «جمع و شمع» / ج) کلمات قافیه: «ایوان و دیوان» و «کرم و نعم» / د) «آن و جان» و «بهشت و بهشت» ابیات دارای ردیف: الف) «جمع است و جمع است» / ب) «را و را»

۳ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. واژگان قافیه‌ی این بیت، «جا» و «ما» است که مصوت بلند «ا»، اساس قافیه قرار گرفته است، بنابراین، قافیه بر مبنای قاعده‌ی «ا» است، در حالی که قاعده‌ی قافیه‌ی سایر ابیات، «۲» است. حروف مشترک سایر گزینه‌ها: گزینه‌ی «۱»: اد گزینه‌ی «۳»: ـ و گزینه‌ی «۴»: ان

۴ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. «ی»: حرف الحاقی / «ـ م»: حروف اصلی (پس قافیه مطابق قاعده‌ی «۲» می‌باشد). تشریح سایر گزینه‌ها: گزینه‌ی «۱»: فاقد حرف الحاقی [«ه» چون ملفوظ است، الحاقی به‌شمار نمی‌آید.] / «ـ ه»: حروف اصلی (پس قافیه مطابق قاعده‌ی «۲» می‌باشد). گزینه‌ی «۲»: «ی»: حرف الحاقی / مصوت بلند «و»: حرف اصلی (پس قافیه مطابق قاعده‌ی «۱» می‌باشد). گزینه‌ی «۴»: فاقد حرف الحاقی / «ان»: حروف اصلی (پس قافیه مطابق قاعده‌ی «۲» می‌باشد).

۵ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. این بیت فقط یک قافیه (تر، روشن‌تر) دارد. بررسی گزینه‌های دیگر: گزینه ۱: «بگشای و بنمای»: قافیه اصلی - «توفیق و تحقیق»: قافیه دوم گزینه ۲: «دون و خون»: قافیه اصلی - «دنیا، جوها»: قافیه دوم گزینه ۴: «بشاید و سراید»: قافیه اصلی - «یقینت و آفرینت»: قافیه دوم

۶ گزینه ۴ پاسخ صحیح است. «انی» و «ینی» قافیه نمی‌شوند؛ چون در مصوت بلند اختلاف دارند. تشریح سایر گزینه‌ها: گزینه ۱: «نشان» و «دل‌نشان» قافیه صحیحی را تشکیل می‌دهند. حروف اصلی: «ان» گزینه ۲: «سکونم» و «خونم» قافیه صحیحی را تشکیل می‌دهند. «م» الحاقی‌ست و «ون» حروف اصلی قافیه است. گزینه ۳: «کار» و «انکار» قافیه صحیحی را تشکیل می‌دهند. حروف اصلی: «ار»

۷ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. واژگان قافیه: لیلی و دعوی/ حروف الحاقی: «ی»/ حرف اصلی: ـ / عیب قافیه: تفاوت صامت‌ها و مصوت‌ها در حروف اصلی

۸ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. ردیف: خویش را/ واژگان قافیه: یار و کردگار/ حروف اصلی: ار/ قاعده: (۲) بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) واژگان قافیه: بیاسایند و بیمایند/ حرف اصلی: مصوت بلند «ا»/ حروف الحاقی: یند/ قاعده: (۱) ۲) واژگان قافیه: اویم و بویم/ حرف اصلی: مصوت بلند «و»/ حروف الحاقی: یم/ قاعده: (۱) ۴) ردیف: را/ واژگان قافیه: دانایی و سودایی/ حرف اصلی: مصوت بلند «ا»/ حروف الحاقی: یی/ قاعده: (۱)

۹ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. در واژگان قافیه باید شکل نوشتاری حروف قافیه یکسان باشد. واژه‌های «قفس» و «قص» از نظر آوایی هم‌قافیه هستند، اما چون شکل نوشتاری آن‌ها متفاوت است، قافیه کردن آن‌ها درست نیست.

۱۰ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. واژگان قافیه: «جبریل» و «قندیل» / حروف قافیه: یل (مصوّت + صامت) / قاعده‌ی (۲) بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) واژگان قافیه: «ما» و «[ترتیب]ها» / حرف قافیه: مصوّت بلند «ا» / قاعده‌ی (۱)

(۳) واژگان قافیه: «بالا» و «[خون]ها» / حرف قافیه: مصوّت بلند «ا» / قاعده‌ی (۱)

(۴) واژگان قافیه: «جست‌وجو» و «نکو» / حرف قافیه: مصوّت بلند «و» / قاعده‌ی (۱)

۱۱ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. واژگان قافیه: بینوایی، آشنایی، بلایی / «یی» حروف الحاقی است. (طبق تبصره قافیه) / حرف اصلی قافیه: «ا» (طبق قاعده ۱). تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: واژگان قافیه: کیشم، نیشم، خویشم / «م» حرف الحاقی است (طبق تبصره قافیه) / حروف اصلی قافیه: «یش» (طبق قاعده ۲)

گزینه ۲: واژگان قافیه: جا، مأوا / فاقد حروف الحاقی (پس طبق تبصره قافیه نیست) / حرف اصلی قافیه: «ا» (طبق قاعده ۱)

گزینه ۴: واژگان قافیه: کنارم، خارم، لاله‌زارم / «م» حرف الحاقی است. (طبق تبصره قافیه) / حروف اصلی قافیه: «ار» (طبق قاعده ۲)

۱۲ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. واژگان قافیه: «حیرت‌زاده‌اند» و «نگشاده‌اند» / حروف اصلی: «اد» (م + ص) / حروف الحاقی: «ه / اند» / (م + ص + حروف الحاقی)

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) واژگان قافیه: «افروخته» و «آموخته» / حروف اصلی: «وخت» (م + ص + ص) /

حروف الحاقی: «ه» / (م + ص + ص + حرف الحاقی)

(۳) واژگان قافیه: «سیلی» و «لیلی» / حروف اصلی: «یل» / حرف الحاقی: «ی» / (م + ص + ص + حرف الحاقی)

(۴) واژگان قافیه: «برخاستند» و «می‌خواستند» / حروف اصلی: «است»

(م + ص + ص) / حرف الحاقی: «ند» / (م + ص + ص + حرف الحاقی)

۱۳ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. قافیه‌ی نخست: یار، مار / قافیه‌ی دوم: ابد، لحد

۱۴ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. ردیف: است / واژگان قافیه: آیین و دین / حروف اصلی: ین (مصوّت + صامت) / قاعده: ۲ بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) ردیف: ست / واژگان قافیه: او و نکو / حرف اصلی: و (مصوّت بلند) / قاعده: ۱

(۳) ردیف: باز آن / واژگان قافیه: نیایی و کجایی / حرف اصلی: ا (مصوّت بلند) / حروف الحاقی: یی / قاعده: ۱

(۴) واژگان قافیه: جوی و بگوی / حروف اصلی: و (مصوّت بلند) / حرف الحاقی: ی / قاعده: ۱

۱۵ گزینه‌ی ۲ پاسخ صحیح است. ردیف: را / کشته، رشته: واژه‌های قافیه / واژه‌های پنبه و بسته نمی‌توانند قافیه باشند «ه» در دو واژه طبق تبصره‌ی ۲، حرف الحاقی است که قبل از آن حروف مشترک به عنوان حروف قافیه وجود ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی ۱: قافیه‌ی اول: «کنند، زنند» / قافیه‌ی دوم: «بو، رو»

گزینه‌ی ۳: قافیه‌ی اول: «بتافت: سرپیچی کرد» بتافت: «ناراحت شد» / قافیه‌ی دوم: «مادر، آذر»

گزینه‌ی ۴: قافیه‌ی اول: «جهان، جاودان» / قافیه‌ی دوم: «فانی، بمانی»

۱۶ گزینه‌ی ۴ پاسخ صحیح است. واژه‌های قافیه در بیت گزینه‌ی ۴، خلوت‌سرای، آشنای، طبق قاعده‌ی ۱ هم‌قافیه شده‌اند. «ی» در هر دو واژه الحاقی است و حرف مشترک آن‌ها مصوت بلند «ا» طبق قاعده‌ی ۱ می‌باشد. گزینه‌ی ۱: واژه‌های قافیه: غَـرَ، دَـرَ، طبق قاعده‌ی ۲ + مصوت + دوصامت، هم قافیه شده‌اند. البته مصوت‌ها کوتاه و مختلف است، اما با حرف الحاقی (ه = -) طبق تبصره‌ی ۳ قافیه دست است. گزینه‌ی ۲: واژه‌های: پی، کی، طبق قاعده‌ی ۲ مصوت + صامت (- ی) هم قافیه شده‌اند. گزینه‌ی ۳: واژه‌های: درگه، آگه، طبق قاعده‌ی ۲ مصوت + صامت (-ه) هم قافیه شده‌اند.

۱۷ تازه - گدازه

۱۸ از

۱۹ حروف الحاقی: ه (ـِ)

۲۰ ۲

۲۱ گزینه‌ی ۴ پاسخ صحیح است. در بیت «ت»، «ست» مخفف فعل «است» و ردیف است و «پیدا و اجزا» کلمات قافیه هستند و مصوت بلند «ا» حرف قافیه طبق قاعده‌ی (۱) است. در بیت «د»، «جو و بگو» کلمات قافیه هستند که مصوت بلند «و» حرف قافیه طبق قاعده‌ی (۱) است. در بیت «الف»، «حزین و چنین»، در بیت «ب»، «دراز و دیوانه‌نواز»، در بیت «پ»، «حور و نفور»، در بیت «ث»، «صاحب‌خبر و راهبر»، در بیت «ج»، «زنخدان و پشیمان» و در بیت «ز»، «خون و چون» کلمات قافیه هستند که همگی طبق قاعده (۲) ساخته شده‌اند.

۲۲ گزینه‌ی ۱ پاسخ صحیح است. قافیه در بیت گ ۱، تابع قاعده‌ی ۱ می‌باشد. بجوی، بگوی، «ی» الحاقی است و مصوت بلند «و» طبق قاعده‌ی ۱ حرف اصلی است. قافیه در سایر ابیات طبق قاعده‌ی ۲ می‌باشد. گ ۲: (گروه، وجوه) واژه‌های قافیه، «و ه» مصوت + صامت، قاعده‌ی ۲ گ ۳: (گرو، برو) واژه‌های قافیه، «ـُ و» مصوت + صامت، قاعده‌ی ۲ گ ۴: (شوید، روید) واژه‌های قافیه، «ید» الحاقی است، «ـِ و» مصوت + صامت، قاعده‌ی ۲

۲۳ زیرا حروف اصلی در زُلفکان، «ـِ ک» و در رُخان، «ـُ خ» است. (اختلاف در صامت و مصوت دارند). (۵/۰)

۲	۱	۲	۳	۴
۳	۱	۲	۳	۴
۴	۱	۲	۳	۴
۵	۱	۲	۳	۴
۶	۱	۲	۳	۴
۷	۱	۲	۳	۴
۸	۱	۲	۳	۴
۹	۱	۲	۳	۴
۱۰	۱	۲	۳	۴
۱۱	۱	۲	۳	۴
۱۲	۱	۲	۳	۴
۱۳	۱	۲	۳	۴
۱۴	۱	۲	۳	۴
۱۵	۱	۲	۳	۴
۱۶	۱	۲	۳	۴
۲۱	۱	۲	۳	۴
۲۲	۱	۲	۳	۴

